

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, február 5.

Keresztény világnézet.

Magyarországnak egyik előkelő mágnása, Széchenyi Imre gróf, a Nemzeti Casino közgyűlésén, kezében a Széchenyi-billikommával, megörökítésre és követésre méltó szavakat mondott.

Nem habozott kimondani, hogy nagy Széchenyink nagy tetteinek alapja a vallás-erkölcsi nevelés volt, melyből képződött az etikai alap, a *keresztény világnézet*, mely őt felebarátaiért, hazájáért önfeláldozó működésre képesítette.

Ma, a modern pogányság önző napjaiban kétszeres szükség van magasztos példájának követésére. Ma nem embertársaik, nem a közjó érdekéért küzdenek az emberek, hanem a — hasznot nézik mindenben. Nem csuda, a pogány világnézet uralja őket, mit a modern hitelenség teremtett meg.

Vissza kell azért térni a keresztény világnézlethez. A keresztény restaurációnak meg kell történni az egész vonalon, a magán és a közéletben egyaránt.

Sokáig volt lethargiában a keresztény Magyarország. Mióta a liberalizmus erősebb támadásokat intézett a kereszténység ellen, megindult nyomában a törekvés és melynek jelszava: vissza a keresztény elvekhez.

Örvendetes dolog, hogy az ország egyik legtekintélyesebb testülete — Szé-

chenyi hagyományaihoz hiven — részt akar venni a keresztény restauráció nagy munkájában.

* * *

Széchenyi Imre gróf beszéde a következő volt:

A legnagyobb magyar ünnepén, a dolog természetében fekvő bámulat az egyetlen jogcím, amely a legnagyobb Széchenyi érdemeinek méltatásánál, a legkisebbnek adja kezébe a kupát. A multból merítjük a jövő reményét! Ép ennél fogva — midőn a hazafias gerjedelmek Vesta-tűzénél e serleg körül csoportosul a Nemzeti Casino apraja-nagyja, — nem elég, csak érdemeit méltatnunk a magyar renaissance e valóságos apjának, de egyúttal kötelességünk mind újra fürkészni azon tulajdonságait, melyek azzá tették, ami.

Minden nagyobb folyamnak megvan a párányi forrása, minden nagyobb erő kisebb tényezők közreműködéséből fakad. Ép ugy a terebélyes sajtóságok is kiseded mustármagvakra vezethetők vissza, a melyek csiráit nem ritkán gondos kezek ültették a gyermeki szív termékeny talajába. És e csiráit látom én azon *vallás-erkölcsi nevelésben*, a melynek szellemét oly sikeresen tudta beoltani a »kis Pista« fogékony keblébe édes atyja: gróf Széchenyi Ferencz, a nagy hazafi, a nemzeti muzeum alapítója. S miben áll ennek lényege? Azon intenzív, mély kötelességérzetben, mely szüntelen azt sugja fülébe: »meg kell hálálnod a gondviselésnek mindazon kincseket, melyekkel elhalmozott, különben meg nem érdemled azokat!« Így válik az ifju Istvánnak második természetévé a gondviselés iránti tartozás érzete, nem csoda, hogy mint becsületes ember egész életét e tartozás lerovására szenteli. Kinek javára? Felebarátai javára, tehát első sorban nemzete, hazája javára! Így képződött az az *etikai alap*, amelyen életének minden mozzanata felépül, így azon erkölcsi rugó, mely tetteit igazolja, azon nemesebb szándék, mely cselekedeteit irányítja. Ezen szerény forrásból fakadt az ő nagy önfeláldozása, mely végkövet-

kezményeiben egész tengerré duzzasztotta azon kincsek halmazát, a melyből még késő unokák fogják Magyarország boldogulásának feltételeit meríthetni! A mag tehát, a melyből az ő nagysága kinőtt, a helyesen beléoltott *keresztény világnézet* — ugyanaz, a melyet Carlyle Tamás, a nagynevű angol humanista, azon sokatmondó szóval jelez, hogy altruizmus, tehát az egoizmus, az önzés ellentéte. Ha ma körültekintünk, nem-e épen e világnézet ellenkezőjét látjuk lépten-nyomon felburjánozni? Azt amely első sorban az egyéni érdeket hajhászsza? Azt, a melynek kizárólagos mozgató ereje az önzés, élet-axiomája a »haszon« és végcélja többnyire csak »élvezni« — amit és ameddig csak lehet! Hisz ugymond: »Ugyis rövid az élet és mindenki önmagához áll közelebb!« Ez, uraim, a *pogány világnézet* foglalatja, az önzésnek prototíppja! Mig az altruizmus szándéka a földi javak fölhasználásánál mindig a köznek érdekére tekintettel »Üti sed non abuti;« addig az egoizmus az egyén korlátozását semmi irányban nem tűri. Mig az első a kötelesség hív teljesítésében, tehát a munkában keresi a földi boldogságot, a másik a haszon minél gyorsabb megszerzése után sóvárog. Mig az egyik főcélja az embernek békes együttülését és boldogulását elősegíteni, amaz a »bellum omnium contra omnes«-ben az erősebb jogát juttatja érvényre. Egyszóval a *keresztény felfogás* egy par excellence szociális princípium, mig a másik a társadalom atomizálására van hivatva. Nem hiába mondja Széchenyi: »Csak a gyöngye szereti önmagát, mig az erős egész nemzeteket hordoz szívében.« S most már világos előttem az ösvény, amelyen az ő irányát követhetjük. Nem kell egyéb, mint hódolni az altruizmus szellemének — az egész vonalon. Ezt teheti a földbirtokos, a gazda, ha a föld népének ügyeivel bajaival foglalkozik; teheti az iparos, ha munkásainak sorsát szívében viseli; teheti a kereskedő, a város lakója, ha bő tapasztalásának és idejének egy kis részét a közügyeknek szenteli, teszi a politikus ugyis, ha nem önérdék és hűség vezeti szándékában. Így értem én Széchenyi azon szavait, hogy: »Hazánk minden fia lehet vérünk megmentője!«

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A sárréti dezentor.*

Irtá: Zöldi Márton.

Nem szándékom vitát provokálni az utolsó hazai bölényről. Tisztelem minden vidék lelkesedését s odaadó ragaszkodását az ő jó saját utolsó bölényéhez. De ha józan, korrekt természetrajzi alapokra helyezkedünk, ha ítéletünket nem zavarja a lokálpatriotizmus szertelen önzése: be kell ösmernünk, hogy a kronológiai sorrend szerint valóban utolsó bölény, az ősi állatdinasztia végső sarja csakis a Sárréten lehelte ki tüzes páráját.

Mocsár, zombék, ingovány, nádas s erdőnyi ősliget sehol akkora komfortot nem kínálhatott az utolsó bölénynek, mint a Sárréten, melynek sikjait három fiók-Nilus: a Fehér-, Fekete és Sebes-Körös termékenyítette ősidők óta szabálytalan, de biztos előntéseivel. Igazán könnyelműség lett volna a bölény részéről, másutt végezni be történeti pályafutását, mint a Sárréten, ahol máig is a legtöbb ember üzi az ősi foglalkozásokat: a halászatot és vadászatot a halászati és vadászati jog szuverén kicsinylésével.

A »Hazánk« szerkesztőségének kiadásában megjelent Agrár-Alumból.

Csak az analógia okáért emlitem föl, hogy egyik vadász barátom a Sárréten lőtte az utolsó kőcsagot. Ő maga mondotta.

— Gyönyörű állat volt, dicsekedett ismételtén. Röptiben lőttem. Nagyon kellett vigyáznom, hogy a farka tollát össze ne törje a sörét. Micsoda remek toll! Nagyon sajnálom, hogy véletlenül nincs nálam belőle.

Én is sajnálom, de nem segíthettem a dolgon. Kőcsagtoll végre is csak parádés napokon röpköd a levegőben. A bölény hajh már egyáltalán nem röpköd.

De azért Fittinger báró huszárezredes mégis pompás vadász reviernek tartotta a Sárréten fekvő csikladányi pusztáját, melyet feleségének, született Mahóthy Gizellának nagynénjétől örökölt váratlanul.

A báró ezrede Aradon állomásozott, de ő idehozta leányát, a tizenöt éves, kis, halvány arcú Elzát ideges és szentimentális nevelőnőjével. Nagy gonddal és költséggel tataroztatta össze a formátlan sárga kastélyt, melynek tavasszal és nyáron ő is gyakori vendége volt. A kétezerholdas birtokot feles részben mivellette a tarcsaikkal és ladányiakkal. Csak egy ispánt, egy béresgazdát s néhány asszonycselédet tartott. Az ezredes ugy gondolkodott, hogy mig egyetlen leánya annyira megnő, hogy a társaságba vezetheti, hadd lakjék a pusztán, hová ha látogatóba jött, naphosszat olyan

puffogatást vitt véghez, hogy se vadruczának, se szalonkának, sem egyéb szárnyas vadnak nem volt tőle maradása.

— Ah, sóhajtottá gyakran, ha én ebből a poézisből egy zsebbel elvihetnék a garnizonba . . .

Egy tavaszi nap kora hajnali órájában az öreg ispán felriasztotta álmából.

— Baj van, ezredes ur!

— Mi az? Tűz?

— Nem, viz.

— Brrr, azt nem szeretem.

— A Fekete-Körös kiöntött. Nyakunkon van, menekülni kell.

— Ejnye, maga ugy nagyol azzal a Fekete-Körössel, mintha legalább is a Fekete tenger volna.

— Az most, tenger. Az imént néhány halászszal beszéltem, azt mondják, hogy estig becsap a kastélyba.

— Tanultak is azok tereptant.

— Azt hiszem, hogy nem tanultak, de tudnak. Ugy gondolja meg ezredes ur, hogy holnapra ilyenkor annak a kanapénak a kopott bojta se látszik ki a vízből.

Az ezredes önkénytelenül oda nézett a kopott bojtra. Tyűh, gondolta magában, ha az a bojt vizes lesz, hová ül az én Elza lányom?

— Mit tegyünk hát no?

Midőn Széchenyi István a régi Magyarország újraépítéséhez fogott, két pillérre állította fel alkotását. Az egyik volt a gazdasági, a másik volt a kulturális alap. Mert jól tudta, hogy a politikai fölépítmény csak úgy lesz képes dacolni az idők viszontagságaival, ha az szilárd alapon áll. Igaz, hogy csak keveseknek adatik meg, hogy e felépítmény továbbfejlesztésére közvetlen közreműködhessenek, de az alapzat tatarozása, gondozása, erősítése minden hazánkfa kezégyében van, ahhoz mind-egyikünk hozzáfér! S ezt jegyezzék meg maguknak, kivált zsenge koru ifjaink, Magyarország reménye! Ne mondjátok: »Nincs ambízióm, nincs talentumom, nem vagyok én szerepre hivatva.« Am legyen! De ez nem ok, hogy félreálljatok Hisz hál' Isten, nem ambíziókban, nem talentumokban szűkölködik az ország, hanem azoknak százaiban, ezreiben, millióiban, kik csendes magánkörben sem feledik, hogy ki a haza pilléreinek megerősítésére szánt vako-lathoz csak egy kavicsot is hord — az már Széchenyi példáját követi.

A beszéd rendkívül hatást tett s a szónokot minden oldalról elhalmozták gratulációkkal.

A szentesi választás.

Vasárnap dőlt el a szentesi választás sorsa olyan eredménnyel, mely azt látszik bizonyítani, hogy Szentesen még most is *Sima* Ferencz az ur és hívei nem tántoríthatók el melőle. Megválasztatott ugyanis a Simáék jelöltje dr. *Molnár* Jenő fővárosi ügyvéd 999 szavazattal, míg a másik jelölt *Dienes* Márton csak 802 szavazatot kapott. Ezt a pőválasztást a leghevesebb pártharcok előzték meg, melyekről szinte naponként hoztunk híreket. A választás napján a közbiztonságot veszélyeztető zavargások meggátlására a legnagyobb katonai készenlét volt kirendelve. *Zubovics* Fedor ny. huszárkapitány is bele avatkozott a választási küzdelmekbe és ugyancsak agitált *Dienes* érdekében. Az egyik katonai kordonnál összeszólalkozása volt a tisztekkel, minek azt hiszik, hogy lovagias folytatása lesz.

A kath. aut. kongresszus.

Elnök: *Vaszary* Kolos hercegprímás.

Az első szónok *Szabó* János, a görög katolikusok nevében jelenti, hogy teljes egy-

értelműséggel csatlakoznak a római katolikusokhoz, az autonómia munkájában. Eddig nem találtak a gör katolikusok kellő méltányolására. De ennek oka csak a nemzetieskedésben rejlik, abban, hogy a vallási érdeket nemzeti-ségi kérdésekkel olvasztották egybe. Kívánatos volna, hogy társadalmilag is elnyerjék a szent unió áldásait. Egyébként *Horánszky* javaslatát pártolja s még csak annyit mond, hogy az egyházmegyei képviselő mellett biztosítsák az, hogy a püspöki és kanonoki javak megüresedése után bármennyi interkalare a papi özvegyek és árvák nyugdíjalapjának biztosítsák. Óhajtja, hogy a csernekhegyi kolostor apátja is tagja legyen a kongresszusnak.

Rabár Endre szintén a görög katolikusok védelmére kel. Kijelenti, hogy a mai viszonyok között ők a püspökválasztás jogával élni nem akarnak. De ez nem azt jelenti, hogy lemondanak e jogról. Ha a kongresszus elhatározná, hogy a püspökválasztásra ajánlat teendő, akkor ők jogosan követelhetik, hogy saját püspökeikre ők tehessék az ajánlatot, azért kéri, hogy az igazgató-tanácsba egy görög katolikus püspök s két világi foglaljon helyet. *Horánszky* javaslatát általában elfogadja, de annak indokolását nem helyesli. Kéri, hogy egyezzenek meg a püspöki kar a kongresszussal, mert nem tudja, ha még egy kongresszus fog egybegyülni, lesznek-e annak tagjai olyan tizenhárom próbás hithű katolikusok, mint a mostaniak. (Helyeslés a balon.)

Rakovszky István kijelenti, hogy teljesen *Zichy* Nándor álláspontján van. Röviden összegezi a főelveket, melyek az autonómiahoz szükségesek:

1. Az igazi katolikus iskola.
2. Befolyás az egyházi javadalmak adományozásánál.
3. Az alapítványok kiadása. (Helyeslések. Halljuk!) Kérde, hogy az iskolák ügyében miért tartózkodik a kormány oly ridegen az elől, hogy erős katolikus irányban vezetessenek? Ez csak czélatosság; előlni s aláadni mindent, a mi katolikus. (Helyeslés a jobbon).

A főispáni kinevezésekbe most beleszólnak a kormány emberei: a főbíró meg a jegyzők is. (Derűtség, mozgás). Ezen változtatni kell. Az autonómiának ezért befolyást kell adni a kine-

vezésekbe. Az alapítványokat, a főkegyurnak beleegyezésével, az autonómia hálás kegyébe utasítaná.

A katolikus alapokról szólván, szomorúnak tartja, hogy a megromlott politikai rendszer idején a püspöki kar 3 tagja is az alapok ki nem adása melletti javaslatot adott a kormánynak. Tapintatlanság volt a kormánytól, hogy ily javaslat adására felhívta az illusztris főpapokat.

Vaszary hercegprímás (csönget): Bocsnat, téved a szóló képviselő ur. Nem a kormány hitta fel, hanem a püspöki kar.

Rakovszky: Akkor tévedtem. Visszavonom állításomat.

Ezután arról szól, hogy ha illetékes tényezőkről szól, akkor csak a főkegyurat ismeri el, a kormányt soha. (Helyeslések).

Rakovszky István helyteleníti, hogy a püspökök nem vesznek részt a vitában.

Vaszary Kolos hercegprímás kijelenti, hogy a püspöki kar az egyház szervezéséhez megfelelő autonómiát akar és el fog az idő jönni, mikor ők is beszélni fognak.

A katolikus egyház üldözése.

Ugron Gábor ezután heves beszédben felhívta a figyelmet arra, hogy a katolikusoknak mennyit kell szenvednie az autonómia hiánya miatt. Az alkotmányos aéra óta a katolikus közönség nem volt oly üldözésnek kitéve, mint ma. (Taps, éljenzés.) Ő maga még politikai álláspontja miatt sem szenvedett annyit, miut azért, — hogy katolikus. *Horánszky* Nándor indítványa ellen beszélt végül.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, február 5.

Elnök: *Perczel* Dezső.

Kevesen jelentek meg ma az ülés elején, legkevesebben a szélsőbal padjaiban, ahol élénken pertraktáltak a szentesi választást. Különösen *Justh* Gyula fakadt ki ingerülten.

— Ez az eredmény, amit *Dienes* elérte, tek dicsőség volna egy kormánypárti jelölttel szemben, de szégyen és megalázás egy *Ugron-*

— Ez az, hogy mit tegyünk, vakarta az ispán a fejét.

— Nohát, ispán uram, csak vakarjuk, de ne veszítsük el a fejünket, míg a vízből kilátszik. Be kell hamar fogatni.

— Attól már elkéstünk. Nagyon szakadvást jött. Ugy látszik, gátat vágta át. Koesin nem menekülhetünk.

— Van egy dereglyénk?

— Az van.

— No hát, azon szállítsuk el legelőbb a lovakat, meg a cselédséget. Merre lehet menekülni?

— A békési tanyákra, az most a legjobb irány.

— Jól van. Hány óra alatt fordulhat meg a dereglye?

— Öt óra oda, öt óra vissza.

— Helyes. Most négy óra van, két órára itt lehet ispán uram. Egy, kettő.

— Talán jobb volna —

— Most nem alkuszunk. Ketten nem vezényelhetünk egyszerre. Előre!

A mamzell s a kis Elza még jóízűen aludt, mikor a lovakkal, lábas jószággal, néhány asszonycseléddel és az öreg béressel az ispán utnak indult a lapos fenekű dereglyén. Az ezredes valósággal kergette őket.

— Aztán kert ájk, mentül előbb!

Ő maga is körülnézett a határban s kellenlenül tapasztalta, hogy a halásznépnek meg lehetősen szolid tereptani ösmerete van.

A zöldelő vetések között mohó gyorsasággal csillámlott előtte mindenütt a víz. Alig fordult egy-kettőt, már el is nyelte a ringó zöld füvet.

— Tessék annyi víz között szárazon tartani a puskaport, mormogta magában.

Aztán bement reggelizni s igyekezett a legénységben, tudniillik a mamzelnban s a kis Elzában, az egészséges szellemet fentartani.

— Bizony dereglyén utazunk. Nagy csónak-partit csinálunk. Jó lesz komisz cipőt felhuzni, kedves mamzell, mert olyan náthát kap, mint egy ágyu.

— De csak nincs veszedelem? szepegett a derék hölgy.

— Veszedelem soha nincs. Az csak olyan beszéd.

Ez a katonai filozófia nem igen nyugtatta meg a nevelőnőt, ellenben a kis Elza erősen reklamáta a bőrczipőt és jókedvvel készült a vízben való kalandra.

Az idő telt, a piszkos habok pedig egyre közelebb tolakodtak. Délután már a majorság udvara is víz alatt volt. Az ezredes úgy ugrált egyik száraz helyről a másikra, ami Elzát nagyon mulattatta.

— Jó tánczos lehetett valamikor a papa, kacagott tele szívvél.

— Csak már jönné az a dereglye! türelmetlenkedett az ezredes.

De biz az nem jött. Esteledni készült s mikor a mamzeil kiment a tornácra, majd

hanyat dőlt ijedtében. A fodros hullámok a tornác lépcsőjét nyaldosták.

— Akár csak *Velenczében*, tapsolt *Elza*, elragadtatással nézve a szemhatárral összefolyó sik vizet.

Az ezredes idegesen nézegette óráját.

— Hat óra mult. Az ördögbe, nem szeretnék itt hálni a padláson, tele van egérrel.

Bement az ebédlőbe, magára dobta köpönyegét, s felkötötte kardját, hogy készen legyen az utra. Jó félóra mulva erős férfihang kiáltása hallatszott.

— Hé, ne sajnáljanak erre kerülni.

Az ezredes kiszaladt s a tornác felől egy izmos legényt látott egy jókora faderékből vajt csoluakon közeledni.

— Jó estét! kiált a csónakos, katonás magatartással!

— Adjon Isten.

— Az ispán ur küldött. Magukért jöttem.

— Hát az ispán ur hol van?

— A Csik-szigeten. A dereglye neki szaladt egy fűzfatorzsnak és kettészakadt.

— Tyűh, az áldóját!

— Nem történt egyéb bajuk, mint hogy négykézláb másztak ki a partra.

— Hát a lovak?

— Ott vannak kipányvázva a szigeten. De tessék besétálni, ne sokat késünk.

— Okosan beszél-sz, fiam.

— Mikor a tanyából kijutottak a sik vizre, akkor kérdezte az ezredes.

párti és egy localis-párttal szemben. Mondtam nektek, hogy ne vigyétek bele a pártot ilyen dologba, most itt van a szégyenteljes kudarc.

A képviselők folyosóján ma a délelőtti folyamán megjelent Kállay Béni közös pénzügyminiszter, Hegedüs miniszterrel értekezett huzamosabb ideig valószínűleg a bosnyák vasutak dolgában. A folyosón aztán még egy-két képviselővel társalgott.

Ez alatt megkezdik a költségvetési vita folytatódó tárgyalását.

Rohoncy Gedeon szólalt fel elsőnek. Mindenekelőtt összehasonlítást tesz a külföldi tőzsdék és a magyar tőzsde között s kiterjeszkedik a tőzsdei határidő üzletre ismertette a jelenlegi tőzsdetörvényeknek a határidőüzletre vonatkozó hátrányos részeit. A pénzügyminiszter nem régen terjesztette be jelentését a nagy adóhátralékról, melyben különösen Torontálmegye tűnt ki. De ő látja, ismeri a helyzetet, melyben ez a vármegye van. A pénzügyminiszter azzal indokolta meg az adóhátralék leírását, hogy ezer meg ezer család nyomorog és kívándorol. A magyar gazdát sok elemi csapás érte. A mezőgazdaságot egy rossz esztendő is sújtja, hát mennyire kárára van az állandó rossz termés. Szomorú stagnáció következett be, amit még szomorubbá tett a hitel hiány és a termények árhanyatlása. Zselinszky Péter gróf az ausztriai kiegyezésről a múlt évben kiadott egy füzetet, melyben mezőgazdasági bajunkat vázolja. Ő egyetért Zselinszky Róbert gróf agrár nézeteivel, csak a vég konkluziót nem fogadja el. Eszköznek tekintik a tőzsdei fedezetlen határidőt. Azelőtt el lehetett érni, hogy egy bizonyos lisztmennyiséget ki lehetett vinni az országból, de midőn az őrlési forgalom megszüntetett és a midőn a gyárak kezdtek érvényesülni, akkor a malomipar képtelen volt a külföldi árakkal konkurrálni. Nem vagyunk ugyan kivételi állam de azért nincs senkinek joga arra, hogy a gazdák kárára a gabonaárakat súlyosítsák. A költségvetést elfogadja.

Szünet után

Rohoncy az őrlési forgalomról beszél és azokról a károkról, amik előálltak annak megszüntetésével. Ő nem akarja feláldozni függetlenségét; ő mint gazda sokkal közelebb áll a földhöz, mint az a tőzsdés, mert ő látja azt, hogy milyen a gabona, milyen reményekre jogosít és ha ő azt látja, hogy semmire jó, akkor miért ne biztosítsa magának a tőzsdén jegyzett határ idő árak mellett is jóvedelmet; habár egyesek, ha nem is gazdák, ezzel visszaéltek. Így legutóbb a Haas és Deutsch cég bérze manőverjeivel általános feltűnést és megbotránkozást keltett és ép ebből a szempontból igen örvend, hogy a cég fizetési zavarokba jutott és lehetetlenné lőn téve. Nagy hibának

tartja, hogy a gazda békóba hagyja magát kötni. Beszél az 1903-ban megköendő vámszerződésről s nagy óvatosságra inti a kormányt. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés jobboldalon).

Juriss Mihály beszélt a költségvetés ellen.

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, február 5.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága ma d. e. tartotta meg a megye székházában rendes havi ülést, melyen dr. **Beóthy** László főispán elnöke alatt jelen voltak:

Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön t. főügyész, Hranyczy Károly árvászéki elnök, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Lázár Márton kir. ügyész, Kikinday Gyula kir. főmérnök, Hegyesi Márton, Király Viktor, id. Markovits Károly, Orley Kálmán, Radnay Farkas, Szabó József, Szunyogh Szabolcs, továbbá alispáni előadókként: Baranyi András és Keszthelyi Zoltán tb. főjegyzők, dr. Cziffra Kálmán és Balogh Elemér aljegyzők.

Az alispáni jelentés.

Az alispán havi jelentése szerint a lefolyt január hóban volt 6 tiszta, 8 esős, 10 felleget és 7 havas nap. A hőmérsék maximumát 27-én + 19 C°-al, minimumát pedig 7-én - 9 C°-al érte el. Az átlagos hő + 2 C° volt.

A közegészségügyi állapot.

Az alispáni jelentés szerint a közegészségügyi állapot *kedvezőtlenebb volt* mint az előző hóban. A hiv. orvosok ugyanis 3809 beteget gyógykezelték s így 256-al többet, mint az előző december hónapban.

Uralkodó kórokként valamennyi járásban az emésztési és légzési szervek bántalmi fordultak elő többnyire kedvező lefolyással. A hevenyfertőző kórok közül előfordult: roncsló toroklob 7 járás 16 községében 24 esetben, (gyógyult 10, meghalt 3, ápolás alatt 11.); kanyaró 7 járás 9 községében 146 esetben, (gyógyult 97, meghalt 13, ápolás alatt 36); vörheny 11 járás 31 községében 180 esetben (gyógyult 57, meghalt 29, ápolás alatt maradt 94); hökhurut 2 járás 3 községében 42 esetben (gyógyult 12, meghalt 6, ápolás alatt maradt 24);

hasi hagymáz 4 járás 6 községében 20 esetben (gyógyult 13, meghalt 1, ápolás alatt maradt 6.)

Rendőri bonczolás megejtetett 1 öngyilkos, 1 hirtelen és 2 külerőszak folyán elhalt egyén hulláján. Törvényszéki bonczolat 6 esetben ejtetett.

A kir. ügyész jelentése.

E szerint a nagyvárad kir. törvényszék fogházában, január hónapban letartóztatva volt 405 férfi és 65 nő, a hó végén letartóztatva maradt 241 férfi és 34 nő. A rabkózházban 13 egyén ápolottat, halálozás nem történt.

Az adózás az elmúlt hóban.

A múlt december hóban befolyt:

Egyenes adók címén	— —	222.001 frt.
Hadmentességi díj	— —	11.162 frt.
Jogilleték és díjak	— —	36.877 frt.
Fogy. és italadó	— —	156.598 frt.
Bélyegjövődék	— —	30.287 frt.
Dohányjövődék	— —	85.355 frt.

Január hónapban ideiglenes házadó mentesség 2 esetben adatott meg.

Az 1899. évben beérkezett ügydarabok száma 103,030, ehez hozzászámítva az előző évről maradt 9003 ügydarabot, elintézendő volt 112,033 drb. s elintézett 93,821 s így elintézetlen maradt 18,212 drb., miért is a személyzet szaporítása kérelmezett.

Ifj. **Puskás** Antal m. kir. dohány raktári segéd tiszté, **Szekely** József fogalmazó gyakoronokká, **Varga** Sándor adótsizt adóhivatali segéddé neveztetett ki.

Ezután csupa kisebb ügyek tárgyalásával ért véget az ülés.

Andrényi Lajos ✦

Nagyvárad számos középületein gyászlobogó lengett két napon, jelezve egy kiváló, derék férfit: **Andrényi** Lajos elhunytát.

Az országos hírű Andrényi-család legidősebb férfi tagja költözött el az élők közül halálával.

Nagyvárad kereskedő társadalmának legtekintélyesebb tagja volt, aki dacára óriási vagyonának, buzgalommal, a régi puritán szellemen és szoliditással vezette üzletét. Az egész ország kereskedő világában ösmert Vasudvar

— Hová is viszel minket!

— Vésztőre. Ekkora teherrel csak szél irányában mehetünk ezen a csöp ladikon.

— Jól van.

Ennél többet egy jó óráig nem is szólt a legény, de annál derekasabban evezett. A mamzellnek egészen elállott a szava, csak az ezredes diskurálgatott a leányával. Egyszer a legény megint megszólalt:

— Nem mehetünk Vésztőre.

— Miért?

— Fordult a szél. A nagy Rekketyésben kell meghálnunk, mert most már csak hajnalban áll el a szél.

— Honnan tudod?

— Az öreg Sámuel mondta.

Az ezredes nem ismerte ugyan az öreg Sámuel, de elfogadta meteorologiai tekintélynek.

— Hát csak menjünk a nagy Rekketyésbe.

Félóra alatt ott voltak. A mamzellnek olybá tűnt a sással, bozóttal borított szárazföld, mint valami oceáni sziget, melyet éppen akkor fedeztek fel. Ha nem restelte volna, meg is kérdezte volna, hogy nincsenek-e rajtuk emberevő kannibálok?

Az ezredes partraszállította a hölgyeket, a legény pedig egy csőszkunyhóba vezette őket, mely pompás védelemmel szolgált a szél ellen. Aztán előhozta a ladik fenekéről a tarisznyáját s hamarosan tüzet rakott. Félóra

mulva kitűnő sült szalonnával és hozzá nagy karély pirítós kenyérrel kínálta meg utasait.

— Hála Istennek, mondta az ezredes, a legénység kitűnő kondícióban van és jól táplálkozik.

Egy óra mulva a hölgyek úgy a hogy lefeküdtek a kunyhóban és el is aludtak. Az ezredes a kunyhó előtt szivarozott, a legény a ladikot helyezte biztonságba. Negyedóra mulva előkerült s közeledett az ezredeshez.

— Megkövetem alássan, ne tessék sajnálni ideadni a kardját.

— Minek, fiam?

— Valami kutya jár ott a parton el akarom zörgetni.

— Hát csak zörgesd el.

Néhány percz mulva az ezredes ijesztő fogcsattogást és toporzékolást hall, majd kemény ütéseket.

— Mi lehet ez? Még valami baja történt ennek a fiúnak.

Épen föl akar kelni, mikor látja, hogy a legény kissé sántitva közeledik s törölgeti ingujjában a véres kardot.

— Mi történt?

— Elpusztítottam a kutyát.

— A karddal?

— Igen, nagyon csunya jószág volt. Bele is harapott a lábamba. Megyek a vízre, kimosni a sebet.

Az ezredes már éppen össze akarta szidni, hogy miért gyikol az ő kardjával kutyát, de

megsajnálta, mikor látta, hogy megmarczangolt lába vérzik.

— De csuf dög lehetett. Hol is van?

— Ott la, a sás szélén.

Az ezredes odament s alaposan megnézte a szétkaszált állatot.

— Hé, legény, hisz ez farkas volt.

— Igen bizony, nádi farkas volt.

— Tudtad?

— Ösmerem a fajtáját.

— S nekimentél pusztá karddal? Derék fiu vagy, katonának való. Gyere, hadd kötöm be a sebedet.

Azzal leszakította a saját ingének egyik felét a gondosan bekötözte a legény vérző sebeit

— Ne félj fiam, katonadolog. Mikor is kerülisz a sor alá?

— Már voltam.

— Nem vettek bé?

— Bevettek.

— Szolgáltál?

— Szolgáltam.

— Hol?

— Aradon.

— A tüzéreknel?

— Nem, a huszároknál.

— A hatodik ezredben?

— Ott.

— Hisz az az én ezredem.

— Tudom.

— Hogy hívnak?

— Bakaj Mátyásnak.

tulajdonosa a mily pontos, szigorú kereskedő volt, éppen oly nemes szívvvel áldozott minden nemes célú és jótékony intézménynek.

Nagyvárad társadalmát is mélyen sujtotta halála, mert bár lehetőleg visszahúzódott *Andrényi* Lajos a zajos közéletől, de minden társadalmi mozgalom iránt érdeklődött s a hol arra szükség volt, bőkezűségével segítette elő az ügyet.

Nemes szívének jóságát megosztotta barátaival, akikhez bensőleg vonzódott s jóindulatának melegségét érezte különösen üzletének személyzetével, akiket nem alkalmazottjainak, hanem munkatársainak tekintett. És ezt nem titkolta, hanem érezte velük lépten-nyomon. Ez a humánus, barátságig menő bánásmód szerzte meg részére a személyzet rajongó odaadását, szeretetét.

Az atléta természetű ember, míg egészsége teljében volt, érdeklődött a sport iránt s különösen kedvelte a vadászatot.

Két évvel ezelőtt lépett fel súlyos baja s azóta napról-napra mind jobban megtámadta szervezetét a betegség: az agybántalom. Kezelő orvosai: dr. *Bodor* Károly és dr. *Berkovits* Miklós látták, hogy menthetetlen, a legkiválóbb gyógyhelyeket ajánlották, de segítség nem volt. Az utóbbi időt aztán mindjobban elborult elmével, itthon töltötte, a hol rokonai és barátai igyekeztek gondos, odaadó ápolással tőrhetőbbé tenni súlyos állapotát. Bár tudták, hogy az orvosi tudomány nem képes visszaadni egészségét, abban reménykedtek, hogy még évekig életben marad. Csak a legutóbbi hetekben látták egész nagyságában azt a rombolást, amit a betegség okozott a hatalmas ember fizikumán.

Vasárnap hajnali két órakor váltotta meg szenvedéseitől a halál.

Tagja volt az elhunyt derék férfinak, mint virilis, Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának, beltagja a kereskedelmi és iparkamarának, egyik igazgatója a Bihar megyei takarékpénztárnak s mint váltóbiráló működött az Osztrák-Magyar Bank nagyváradai fiókjánál.

A gyászbeszédre kitértek a gyásziobogót a Bihar megyei kaszinó, a keresk. Csarnok, a Bihar megyei Takarékpénztár, a keresk. és iparkamara és a város háza épületeire.

A család a következő gyászjelentésben tudatta súlyos veszteségét:

Alulírottak mély fájdalommal jelentik szeretett testvéreik, illetve sógoruk és nagybátyjuk gyoroki *Andrényi* Lajosnak, Nagyvárad város törvényhatósági bizottsági tagjának, az *Andrényi* Károly és fiai nagyváradai cég főnökének f. évi február hó 4-ik napján hajnali 2 órakor hosszas szenvedés után 48-ik életévében történt csöndes elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai f. évi február hó 5-ik napján délután 2 órakor fogtak a román. kath. vallás szertartásai szerint saját házában beszenteltetni és f. évi február hó 6-ik napján d. e. 10 órakor Aradon a családi sírboltban örök pihenésre elhelyeztetni. Kelt Nagyvárad, 1900. február hó 4-én. Béke lengjen áldott porai felett! Özv. *Schäffer* Adolfné sz. *Andrényi* Ilka mint testvér. Özv. gyoroki *Andrényi* Károlyné sz. *Tömör* Józsefné, özv. gyoroki *Andrényi* Kálmánné sz. *Weil* Mária mint sógorónő. Gyoroki *Andrényi* Károly és neje sz. *Vásárhelyi* Ilona és gyermekei, gyoroki *Andrényi* Adrienne férj. *bellusi* Baross Ferencné, gyoroki *Andrényi* Elvira, gyoroki *Andrényi* Paulin, *Schäffer* Adolf, *Schäffer* Margit férj. *Vertán* Péterné és gyermeke, *Schäffer* Béla, *Schäffer* Jenő és neje sz. *Doby* Margit, gyoroki *Andrényi* Elza férj. *Krémer* Józsefné és gyermeke, gyoroki *Andrényi* Margit, gyoroki *Andrényi* Kálmán, gyoroki *Andrényi* Mária mint unokatestvérek.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara és a Bihar megyei Takarékpénztár külön gyászjelentéseket adtak ki a haláleset alkalmából.

*

A Bihar megyei Takarékpénztár igazgatósága gyűlést tartott, a melyen *Szunyogh* Péter alispán, igazgatósági elnök megható szavakban jelentette be *Andrényi* Lajos igazgatósági tag elhunytát s meleg szavakban emlékezett meg életéről és működéséről és ecsetelte azon fájdalmas veszteséget, mely elhalálozásával az intézetet sujtotta. Indítványára az igazgatóság fájdalommal jegyzőkönyvben adott kifejezést s emléket magörökítette.

Elhatározta továbbá, hogy a haláleset alkalmából gyászjelentést ad ki, a koporsóra koszorút helyez, a temetésen testüleg jelenik meg s az Aradon ma, kedden végbemenő temetésen *Szunyogh* Péter alispán, ig. elnök és *Fleischacker* Gyula vezérigazgatóval képviselteti az intézetet, megbízván őket, hogy a gyászoló család előtt az igazgatóság részvétét fejezzék ki.

A temetés.

Tegnap délután 2 órára volt kitűzve a gyászhasznál a beszentelés, de már 1 óra után

sűrű tömegekben hullámozott minden irányból a közönség a Kossuth-utcai gyászhasznához.

A díszbe öltözött rendőrök elzárták az *Andrényi*-ház előtti utczerészt s *Sarkadi* József és *Réz* Bertalan rendőrbiztosok vezetése alatt tartották fenn a rendet.

A gyászba vont kapu alatt nemesi címereket tartó városi díszhajduk és a temetkezési intézet dísztestőrei álltak sorfalat.

A lépcsőház és a hosszú feljáró fekete posztóval volt bevonva.

Az egyik utcai tágas teremben volt felállítva fejedelmi gyászpompával a ravatal. A teljesen feketével borított terem közepén, mintegy 100 égő gyertyával környezve, gazdag, ezüsttel áttört fekete bársony menyezett alatt volt elhelyezve a masszív, nehéz drága ugynevezett apostol sarkofág, melynek felső része körül az apostolok apró ércszobraival volt díszítve, a többi ékítmények között. Nehéz, kivarrott finom fehér selyem szemfödő borult a sok szenvedés után kihűlt holttestre.

A koporsón három koszoru volt elhelyezve: *Andrényi* Károly és családjaé, — az üzlet személyzetéé és *Rimler* Károlyé. A többi koszorukat a koszoru-kocsira helyezték.

A temetésen ezernyi számú közönség jelent meg. Az ott volt előkelőség közzül feljegyeztük a következőket:

Beöthy László főispán, *Szunyogh* Péter alispán, *Sal* Ferencz kir. tan., dr. *Bozóky* Alajos jogakadémiai igazgató, dr. *Bulyovszky* József polgármester, *Papp* János, *Mezey* Mihály, *Juhász* György gör. kath. kanonok, *Miskolczy* Barna, *Tichy* Gyula, *Bordé* Ferencz, *Hegedüs* Géza, *Kiss* Elek, *Ehrlich* Ignác, *Cziffra* Gerő, *Markovits* Károly, dr. *Bodor* Károly, *Pekanovits* Imre, dr. *Várnay* Ferencz, dr. *Sarkadi* Lajos, *Berger* D., *Markbreit* Sándor, *Rees* L. E., *Huzella* Gyula, *Glatz* Antal, *Rendes* Vilmos, *Kunz* Gusztáv, *Láng* József, dr. *Hoványi* Géza, *Reismann* Mór, *Farkas* Izidor, *Kelemen* Kálmán, *Winkler* Lajos, *Mihelyi* Adolf, *Wallner* Ödön, *Szunyogh* Szabolcs, *Örley* Kálmán, *Baranyi* Zsigmond, ifj. *Moskovits* Mór, dr. *Döry* Ferencz, dr. *Márkus* László, *Mandel* Adolf, *Vulkan* József, id. *Rimanóczy* Kálmán, *Lázár* Márton, *Ragány* János, dr. *Gyémánt* Jenő, dr. *Radó* Ignác, *Fleischhacker* Gyula, *Rimler* Károly,

Az ezredes egy pillanattal gondolkodott, aztán szigorú hangon rá szólt:

— Bakaj Máttyás, te szökött katona vagy.

— Igenis, ezredes ur! mondotta a legény glédába állva.

— Márczius 26-án szöktél meg.

— Igenis ezredes ur.

— Miért dezertáltál? Nem szereted a katonáéletet?

A legény egy ideig gondolkodott.

— Hozzá tudnék törődni, de a Kati miatt...

— Ki az?

— Árva leány.

— A szeretőd?

— Nem.

— Rokonod?

— Nem.

— Hát akkor mi bajod vele?

— A Miska pajtás menyasszonya lenne, de az börtönben van.

— Miért?

— Mert össze akadt egy endrődi legénynyel, aztán nagyon fejbe találta koppintani.

— Meghalt?

— Tisztára.

— S aztán.

— Akkor aztán bevitték Gyulára. Három esztendőig kapott. Mikor a baj történt, megígértem neki, hogy a Kati kukoriczaföldjét minden tavasszal megkapalom. Állani akartam a szavamnak, meg aztán sajnáltam a szegény

Katit. Senkije a világon, a jó magával tehetetlen nagyapja.

— Hát ezért szöktél meg?

— Csupán csak ezért. Meg hát én is szerettem a Katit. Jóformán most is szeretem.

Ez a csodálatos önzetlen szeretet, az együgyű, őszinte vallomástétel nagy felindulásba hozta az ezredest.

Sokáig rága a bajuszát idegesen.

— Bakaj Máttyás, mondotta aztán merev, katomás hangon, derék, jószívű, bátor fiu vagy. Az életemet is megmentetted. De azért én téged holnap vasra verve Aradra vislek s mint dezertort a hadbírótság elé állíttatlak. Értetted.

— Igen is ezredes ur.

— Igazodj, fordulj! Lefekhetsz a lakidba.

Az ezredesnek eszébe sem jutott, hogy a fiu odébb is állhat a csolnakkal. Ő is ledől a kunyhó elé.

Másnap este Aradon voltak. Gyomáról a dezertor szigorú fedezet mellett tette meg az utat. Az ezredes semmit sem szólt a dologról a hölgyek előtt. Csak azt emlegette, hogy életmentőjük a legderakabb legény, akit valaha a regimentnél látott. Utközben véletlenül kibököntette a farkas-kalandot. A mamzelt nyomban kirázta a hideg.

— Mon dieu, egy igazi farkas, ott mellettünk.

— Bizony igazi, ha az megharapta volna

nagysádat, esküszöm, hogy jó ideig nem játszott volna Chopin-valczert.

Szavából kiteszett, hogy a Chopin-valczert nem is igen sajnálta volna.

A dezertor egyenesen a kórházba került. A törzsorvos veszedelmesnek mondta sebéét.

— Az bizonyos, hogy béna marad az egyik lábára.

Az ezredes pedig aznap még Bécsbe utazott a főherceghez, kinek sokáig adjutánsa volt. Két heti fáradozásának meg volt a sikere. Kegyelmet szerzett Bakaj Máttyásnak. Maga járult érte a trón elé.

Mikor az ezredes meglátogatta a kórházban, már fent járt, de az egyik lába megbénult, a farkas átharapta az idegeit.

— Bakaj Máttyás, szólt hozzá az ezredes, — a király ő felsége megkegyelmezett neked. Mehetsz haza, mert itt nem használhatunk. Értetted?

— Érttem, ezredes ur.

— Az ispán a vasutnál vár reád. Hazavisz s megfogad gazdának a pusztámra.

Matyi gondolkodott.

— Gazdának? Megkövetem alássan, ezredes ur, az ilyen együgyű sánta ember csak csósznek való. Annak elszegődöm.

— Jól van. De aztán, ha a Kati kukoriczaföldjét meg akarod kapálni, hát urlaubot kérj ám, értetted?

— Igenis ezredes ur.

Darvassy Lajos, Schweiger Ede, Balogh Döme, Voszka Ferencz, Rozsly Géza, dr. Mártonffy Bogdán stb. — Továbbá testületileg jelentek meg: a Kereskedelmi és Iparkamara tagjai, a Kereskedelmi Csarnok tagjai, az Osztrák-Magyar Bank és a Biharmegyei Takarékpénztár igazgatósága, illetve személyzete s igen nagy számú előkelő közönség. Aradról a rokonok közül Andrányi Károly, Baross Ferencz és Vertán Péter voltak jelen a temetésen.

A beszterelést a ravatnál dr. **Vucskics Gyula** v.-ujvárosi plebános végezte, **Pálffy Béla** főreáliskolai hittanár és **Krisztik János** káplán segédlete mellett.

A beszterelés után megindult a beláthatlan hosszú, impozáns gyászmenet. A disztestőrök, diszbe öltözött rendőrök és a koszoru kocsis után vonult a 6 lovas, üveges gyász-kocsi s a hosszú kocsis sor. Mindenütt nagy közönség nézte és kísérte a gyászmenetet ki a vasut állomáshoz, a hol újból beszterelték a holttestet s elhelyezték egy előre elkészített málhakocsiba. A délutáni u. n. táblavonattal szállították Aradra, a hol ma kedden nagy gyáspompával megy végbe a temetés, amelyre Nagyváradról többen átutaztak.

A szebbnél-szebb koszorúk feliratai a következők voltak:

Biharmegyei Takarékpénztár igazgatósága — szeretett igazgatójának.

Mihelyi Lajos és családja — szeretetük jeléül.

Feri, Géza, Gyula — utolsó üdvözléssel (Hoványi-család).

Felejthetetlen főnökünknek — igaz szeretetünk jeléül.

Felejthetetlen Lajos bácsinknak — Károly és családja.

Legjobb barátunknak — a komádi-i vadásztársaság.

Anlauf János és családja — szeretett főnökének.

Az Osztrák-Magyar Bank — bírálójának.

Kapeller Géza és neje — szeretett főnökömnek.

Schmidt Béla és neje — mély tiszteletük jeléül.

Rimler Károly — legjobb barátjának.

A végrendelet.

Az elhunyt gyoroki **Andrányi Lajos** végrendeletét, melyet ezelőtt két évvel, február hónapban sajátkezüleg irt meg, tegnap délelőtt 9 órakor hirdette ki **Velyáczy** kir. járásbíró. A kihirdetésnél jelen voltak: **Mezey Mihály** kir. közjegyző (kinél a végrendelet le volt téve) és dr. **Mihelyi Lajos**, **Andrányi Károly**, az elhunyt unokaöccse és főörökösének ügyvédje.

A végrendelet főpontjai a következők:

Főörökös: gyoroki **Andrányi Károly** unokaöccse, előkelő vaskereskedő Aradon. Gyoroki **Andrányi Adrienne** férj. bellusi Baross Ferenczné, gyoroki **Andrányi Elvira**, gyoroki **Andrányi Paulin**, **Schäffer Adolf**, **Schäffer Margit** férj. Vertán Péterné, **Schäffer Béla**, **Schäffer Jenő**, gyoroki **Andrányi Elza** férj. Kremer Józsefné, gyoroki **Andrányi Margit**, gyoroki **Andrányi Mária** unokatestvéreinek egyenkint 25,000 forintot hagyott; **Kálmán** unokaöccsének, ki egyik bécsi katonaintézet növendéke: 50.000 forintot. Egyedül még életben levő nővére: özv. **Schäffernének** évi járadékul 2400 forintot rendelt kiadni. Özv. **Hertelendyné** házvezetőnőjének, ki élete utolsó pillanatáig önfeláldozó odaadással ápolta: 5000 frtot hagyományozott.

Jótekonycélokra 20,000 frtot rendelt fordítani felosztás szerint. (A felosztás tervezete azonban nincs a végrendeletben közölve; valószínűleg hátrahagyott papirjai között lesz).

Megemlékezett továbbá az üzletében alkalmazottakról is. **Anlauf** üzletvezetőjének, ki kö-

zel husz év óta van a czégnél: 5000 forintot, **Schmidt** főraktárnoknak 3000 forintot testált; továbbá azon alkalmazottainak, kik 5 év óta vannak az üzletben, egyenkint három havi fizetést, azoknak pedig, kik rövidebb idő óta vannak alkalmazva, 1 havi fizetést rendelt kiadni.

Erzsébet főhercegnő.

Budapest, febr. 5.

A berlini **Localanzeiger** ismét **Stefánia** főhercegasszony férjhez menetelével foglalkozik és annak körülményei felől a következő érzékeny történetet írja, mely állítólag a Burgban játszódott volna le s szereplői a király, **Stefánia** főhercegasszony és a hősnő **Erzsébet** főhercegnő.

Erzsébet főhercegnő ugyanis már az első pillanattól fogva gyűlölte **Lónyay** Elemér grófot, mintha érezte volna, hogy ez őt anyjától fogja valósággal megfosztani. — Az udvarnál tudva volt ez a gyermeki gyűlölet és éppen azért mindenféleképp keresék a módját annak, hogy az édesanyja házasságát tudassák a főhercegnővel s végre a király határozott parancsára **Stefánia** főhercegasszonynak kellett tudatni leányával férjhezmenetelét. Hogy ez a kínos beszélgetés mi módon ment végbe, azt nem tudni, de a teremből hangos zokogás hallatszott s nemsokára **Stefánia** főhercegasszony izgatottan távozott.

Erzsébet főhercegnőt a főudvarmesterné egy kerevetre dőlve zokogva találta s a kérdésre zokogva felelte:

— Olyan nagyon szerencsétlen vagyok, hogy szeretnék meghalni, — a papámhoz menni.

A főudvarmesternő bár nagyon keveset értett a dologból, szintén elérzékenyült és együtt sirt a főhercegnővel. A kis főhercegnő majd hirtelen felugrott, járkált s egyre kiáltozott:

— Óh miért nem vagyok a szegény papámnál! — s azután hirtelen kirohant az ajtón.

Abban a pillanatban fordult a folyosóra a király. A kis főhercegnő zokogva borult a karjaiba. A király tudta, hogy mi bántja s bement vele a szobába, sokáig vigasztalta s az előhívott orvost be sem engedte oda, mosolyogva mondván:

— Itt a jövőben én leszek a legjobb orvos!

A király megígérte a kis főhercegnőnek, hogy nem kell mostanában férjhez mennie s így a kérés látogatása mostanában elmaradt. A király így megvizsgálta a kis főhercegnőt, **Stefánia** főhercegasszonyt kereste föl, hosszasan beszélt vele s kikötötte, hogy nem szabad addig férjhez mennie, míg leánya **bele nem nyugszik**. A kis főhercegnő szíve szerint szabadon választhat férjet, anyja esküvőjekor hosszabb uton lesz s anyja csak akkor láthatja, hogy **ha a kis főhercegnő kívánja**.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Febr. 8. Szépészeti egyesület ülése d. u. 5 órakor a városházán.

Február 10. Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése.

Február 11. A Leszámitoló bank közgyűlése.

Febr. 11. Honvédgylés 1/3 11 órakor a városházán.

Február 18. Biharmegyei kereskedelmi, termény hitelbank közgyűlése.

Február 18. Gazdasági és iparbank közgyűlése.

Márczius 8. Biboreána közgyűlése.

Márczius 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

Febr. 24. Az országos honvéd segélyező-egylet közgyűlése.

* **A villamos vasut.** A létesítendő városi **villamos vasutra** vonatkozólag a város és a vállalkozó közötti vaspálya részvény-társaság között kötendő szerződés nyomdai uton sokszorosítottván, ezen körülményre azzal hívom fel a törv. hat. bizottsági tag urak figyelmét, hogy az érdeklődők a szerződés nyomtatott példányát a tanács kiadó hivatalában átvehetik. — Nagyvárad, 1900 évi február hó 5-ikén. Dr. **Bulyovszky József** polgármester.

* **Stefánia menyegzője.** Bodrog-Olasziban hire jár, de még a kastély legilletékesebb lakói nem akarnak róla tudni, hogy **Stefánia** özvegy trónörökösne és **Lónyay Elemér** gróf küszöbön álló egybekelését nemsokára **hivatalosan** fogják publikálni. Ebből azt következtetik, hogy **Stefánia** mégsem szakad el házassága után teljesen az udvartól, vagy leánya, vagy születése kapcsán mint **Lónyay Elemér** gróf neje is megtarthatja a »fenség« címét. Annak a lehetősége, hogy a házasság ne áprilisban, hanem márcziusban történjék meg, két különböző funkciótól függ, amelyek márczius közepére és végére vannak kitűzve s amelyeknél **Erzsébet** főhercegnőnek még az édesanyjánál kell szerepelni. Ez a két funkció azonban el is maradhatna, ha ő Felsége a király ugy akarná s ez esetben **Stefánia** legott szabadon követhetné a vőlegényét az oltár elé. Ha ez a legfelsőbb elhatározás tényleg bekövetkezik, újabb eklatáns bizonyítéka lesz annak a végtelen jóakaratsnak, amelylyel a király **Stefánia** iránt viseltetik.

* **Uj fűtőkészülék a vonatokon.** **Kugler** Mihály m. á. v. mérnök és felügyelő egy új szellőztető és fűtő rendszert talált föl a vonatokon, mely abból áll, hogy a felmelegített levegő a kocsik tetején vezetetik s a kocsikba az ülőhelyek alatt beömlik. Ez által mellőzve van a gőzfűtés. Az új rendszerrel legutóbb kísérletet tettek Budapesttől Gödöllőig gyostvonaton és Rutkáig személyvonaton a legjobb eredménnyel.

* **Az országos honvéd segélyező-egylet közgyűlése.** Az országos honvéd segélyező-egylet e hó 24-én d. e. 11 órakor tartja rendes évi közgyűlését a képviselőház I. sz. tanács-termében.

* **Eljegyzés.** Diamentfeldi lovag **Pitloni** Róbert m. kir. pénzügyőri biztos, cs. és kir. tartalékos kapitány a napokban jegyezte el Nagyváradon **Tanay** Zsigmond m. á. v. raktárfőnök nagy szépségű és kedves leányát **Laurát**.

* **A katonák elszállításolása.** Nagyvárad város jogügyi szakkbizottsága tegnap délután ülést tartott, a melyen néhány igen fontos szabályzatot vett tárgyalás alá. Dús László elnökölt; jelen voltak: Hlatky Endre, Tóth Márton, Darvassy Endre és dr. Dési Géza. Első sorban a kéményseprők dolgát vették tárgyalás alá. Ugyanis a Külvárossal szemben épült laktanyák kéményseprését Leitner Lajos a saját részére igényeli, azon czímen, mert Ujvároshoz tartozónak tekinti ezen területet. Nozák Rudolf kéményseprő szintén a maga részére követeli a laktanyák seprését, mert a Külváros is az ő körzete, s különben régen a laktanyák helyén állott ház kéményét is ő seprette. A jogügyi bizottság, mielőtt véleményét mondana, felkéri a tanácsot, hogy a jogra vonatkozó adomány-levelet szerezzze be. — A vámszedési szabályzat tárgyalását máskorra halasztották, amikorra felkéri a főszámvevőt és a pénzügyi tanácsnokot, hogy felvilágosítások adása végett vegyenek részt a tanácskozásokban. — A színházra vonatkozólag Somogyival kötendő szerződést változatlanul elfogadásra ajánlják. — Leg-

érdekesebb volt a katonai beszállásról *Darvassy* Lajos katonai tanácsnok által készített szabályzat. Ennek az a célja, hogy a háztulajdonosok pénzben megválthassák, s az így befolyó összegből egy alapot teremtsenek barakok építésére. Ez által később egészen megszadulna a város közönsége a katonai beszállás kellemetlenségeitől. A város egyelőre a volt járványkórházat használná fel a beszállásra. Egy-egy katona után előre, január 15-ig befizetve, 5 korona volna a megváltási díj; akik későbbben váltanak meg, 8 koronát fizetnének egy katona után egy évre. — A jogügyi bizottság helyesléssel fogadta a szabályzatot.

* **Brassói arcátlanosság.** A »Kronstädter Zeitung« mult hó 26-iki számában vezércikkben üdvözli Hasse Ernő német birodalmi képviselőt, a ki egy interpellációjában felszólalt, hogy Ausztria-Magyarországban a levelek feltűnő szokatlan módon eltűnnek. A magyar póstaigazgatóság habár a gyanúsítás ellen erőlyesen tiltakozott, a lap daczára ennek, a képviselőnek mélyen érzett köszönetét tolmácsolta, hogy ezt a fájdalmas pontot felszínre hozta és kéri a képviselőt Németország érdekében tovább működni.

* **A meggyanusított vámosok.** Balogh Döme törvényhatósági tag több rendbeli panaszt emelt a város vámosai ellen, visszaélésekkel is vádolván őket. A vámenőrző bizottság az ügyet áttette a kir. ügyészséghez. Azonban a vizsgálat során nem találtak büntetendő cselekményt, miért is felszólították a várost, hogy fentartja-e ennek daczára a vádat, a mely esetben tovább folytatják a bünvádi eljárást. A vámenőrző bizottság tegnap foglalkozott a kérdéssel. Balogh Döme az eljárás folytatását kívánta, de többen hevesen megtámadták alaptalan gyanúsításáért s az ügy befejezését mondták ki. Mint értesülünk, Balogh Döme ellen a gyanúsított vámhivatali közegek rágalmozásáért bünvádi feljelentést tesznek.

* **Adakozás az elaggott iparosoknak.** néhai *Andrényi* Lajos ur elhalálása alkalmából *Valner* Ferencz ur 10 koronát szíveskedett adni — koszoru megváltás czimén — az elaggott iparosok alapjának. A szíves adakozónak e helyen fejezem ki hálás köszönetemet az ipartestületi jótékonyági bizottság nevében. Nagyvárad, 1900 február 5-én. *Bertsey* György, elnök.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Özv. Dobisz Andrásné szül. Kiss Juliánna egy maga, valamint gyermekei: Etelka férj. Urbán Nándorné; Karolin özv. Krupinszky Antalné gyermekeikkel; Teréz férj. Dutka Kálmánné és számos rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják szeretett fiának, legjobb testvér és rokonnak *Dobisz* Sándor m. kir. államvasuti altisztnek f. hó 4 én d. e. 10 óraker életének 32-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 6-án d. u. 3 óraker fog Ujsor 884-ik szám alatt levő gyászháztól a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz-i sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig 1900. évi február 8-án d. e. 10 óraker fog a várad-olaszi-i róm. kath. plébánia templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, pályatársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1900. február 4-én. Az örök világozság fényeskedjék neki!

* **Hová lett a pénz?** Tegnap egy *Nyul* József nevű pinczér azt a panaszt tette a rendőrségen, hogy elloptak tőle kétszázhusz forintot. *Nyul* bement F. A. férfi szabó üzletébe, hol a téli kabátjára két gombot varratott s míg a gombokat varrták a tárczáját kitétte zsebéből s

később vette észre, hogy pénzét ellopták. A rendőrség nyomoz.

* **Eltűnt földmives.** *Zsulsucz* Pável 30 éves m.-gyepesi földmives mintegy 3 hónapja elment hazulról és azóta nyomaveszett. Otthon hagyta nejét és egy csecsemő gyermekét. Országos körözése elrendeltetett.

* **Nagy tűz New-Yorkban.** New-Yorkból táviratilag jelentik: St. Louisban, a kereskedők negyedében, tegnap reggel tűz támadt. Két tűzoltó a leomló falak alatt lelte halálát. Egy harmadik valószínűleg benn égett az egyik házban. A kárt 2 millió dollárra becsülik. Többek közt leégett a német-amerikai bank épülete is.

Délafrikai háboru.

London, febr. 5. A Daily-Mail-nak jelentik Pietermaritzburgból 4-iki kelettel: Kétségtelen, hogy Buller tábornok biztosította utját Ladysmith felé.

A Daily Telegraph-nak jelentik Stearmans-Kampból 4 iki kelettel: Itt nem volt ágyuzás. Minden nyugodt volt. Tegnap és ma egy kis csetepaté volt Brakfonteintől keletre a Dongas folyótól Schiets-Drift felé vezető uton. Az angol gyalogság magukban álló alacsony halmokon áll a Tugela északi partján Potgitiers-Drift mellett. Néhány Zwartkopnál felállított angol lovas kotona leszállt lováról, előrenyomult és sakkban tartotta a búrok csatározó csapatait. Ladysmithet még egyre ágyuzzák a búrok, de nem nagy erővel és kevés kárt okoznak. Buller és Whitte táborai éjjel-nappal sűrűn értesítik egymást. Buller tábornok és a katonai hatóságok rendeletére a Ladysmith felszabadítására menő csapatokat egy nagy élelmező hadoszlop kíséri, a mely élelmiszereket visz a ladysmithi csapatok számára.

London, febr. 6. A Reuter-ügynökségnek jelentik Fokvárosból: Roberts tábornok elrendelte, hogy Pretoriust, a kinek lábát amputálták, bocsássák szabadon s ezt azzal okolta meg, hogy vitéz katonát nem akar fogva tartani.

London, febr. 5. A »Standard«-nak jelentik Durbanból 3-iki kelettel: A »Week« River ane Critic« című durbani ujság megjelenését Percy Scott parancsnok rendeletére betiltották, mert egyik cikkében kemény kritikát közölt Buller tábornoknak a hadjáratban való magatartásáról. A szerkesztőség irodáit bezárták a kulcsokat pedig egy hivatalnok őrizi.

London, febr. 5. A »Standard« jelenti Spearmanskopból, hogy Spions-Kopnál hivatalos kimutatás szerint 31 tiszt és 226 közlegény elesett, 66 tiszt és 1020 közlegény megsebesült és 2 legény fogságba került. — A parlament mai ülését nagy izgalommal várják és zajos jelenetektől félnek. Chamberlein állása megrendültnek látszik.

Buller ismét támad.

London, febr. 5. (»Reuter.«) A búrok ladysmithi főtáborából jelentik e hó 2-iki kelettel: Itt minden nyugodt, csak a »hosszu Tom« tüzelése szakítja meg időről-időre a nyugalmat. A farreirai (vryheidi kerület) parancsnok segédje 11 fehér és 34 benszült lovas angol rendőrt fogott el Ngutunál, a vryheidi kerület határa közelében, lovaival és sok puskával és lövészerrel egyetemben. A rendőrkatonák őrjáraton voltak Vryheid irányában. A foglyokat Pretóriába vitték.

London, febr. 5. A Reuter-ügynökségnek jelentik Ladysmithből tegnapi ke-

lettel: Buller ágyuinak tüzelése megint hallatszik. Itt nagy kíváncsisággal várják az előnyomulásáról szóló újabb híreket. A búrok inkább délen és nyugaton, mint északkeleten vannak koncentrálván.

London, febr. 5. A vasárnapi lapok a következő durbani táviratot közlik, a melyet e hó 4-ére virradó éjjel adtak föl: Buller tábornok 3-ára virradó éjjel átkelt a Tugela folyón és Ladysmith felé tart. Végleges jelentéseket seregének modulatairól addig nem bocsátanak keresztül, a míg Ladysmithet fel nem szabadítja.

Ladysmith, febr. 5. Tegnap ide hallatszott Buller tábornok nehéz ágyuinak tüzelése. Hadműveletének eredményét itt nem ismerik. A búrok ismét nagy tömegben állanak Ladysmith előtt és még egy ágyut hoznak a Surprise-halomra. El vagyunk készülve a búrok fogadására, ha esetleg új támadást intéznek ellenünk. Itt minden jól van.

London, febr. 5. A hadügyminiszter megczáfolja *Buller* átkelését a Tugelán.

IRODALOM.

Az Örökzöld februári első száma a megszokott érdekes, bő tartalommal jelent meg: Uram, ne büntess! Költemény. Irta Tarcsafalvi Albert. — Farsangi prédikációk. — Eltűnt. Elbeszélés. — Egy üres papirlapról. Költemény. Irta *Móra* István. — A frakk. Novella. — Tűzben. Egy francia kapitány elbeszélése — Verbőczy István halála. Közl. *Fraknoi* Vilmos. — Költemények. Irta Zamoróczy Berta. — Művészet. — Irodalom. — Mindenféle. — Dagmár szerencséseje. Regény. Irta Herbert M. — Az Örökzöld tartalmi bősége, művészi képei és irodalmi becsé széles körben kedvelté tették a folyóiratot, mely a *legolcsóbb magyar családi olvasmány*. Megjelenik minden hó elsején és 16-án kétíves füzetekben, diszes borítékban, gazdagon illusztrálva. Előfizetési ára egy évre 5 korona. Megrendelhető *Buday* Aladár szerkesztőnél Budapest, IV., Ferencziek-tere 8. szám. Mutatványszámot szívesen küld mindenkinek.

TANÜGY.

Vihar egy pohár vízben.

— Utazás egy tanügyi lap körül. —

Nagyvárad, február 5.

A biharmegyei és nagyvárad tanügyi köröket egy bonyodalmas ügy tartja állandó derűtségben. A bonyodalom csak két ill. három lap körül forog, de ugyancsak össze kell szednünk az események szárait, hogy azt érthetően előadjuk.

Létezik *Pécsett* egy 32 év óta fenálló tanügyi szaklap, mely 32 év előtt »*Néptanoda*« nevet nyert. Ez a Néptanoda valószínűleg az állami közoktatás szekerét tolja, mert egyszer csak rendelet ment szét a kultuszminiszter ur ő mindenhatóságától a kir. tanfelügyelőségekhez és így a *biharmegyei*hez is, melyben az említett »*Néptanoda*« cz. szaklapját a községi és állami iskoláknak *megrendelésre ajánlja*. A kir. tanfelügyelőségek a Néptanoda érdekében tul is mentek a min. rendeleten, mert pld. a pécsi tanfelügyelőség e tanügyi szaklap megrendelését nemcsak *ajánlotta*, hanem egyenesen *el is rendelte* még pedig nemcsak az állami és községi

iskolákban, hanem még a *felekezeti* iskolákban is, mely ellen fel is zudultak s a tanfelügyelő ur tekintélyének nem nagy gyarapodására *rendeletét* egyszerűen összetépték. A fővárosi lapok közül az »*Alkotmány*« kezdte szellőztetni ezt a sérelmes ügyet.

Sipos Orbán min. tanácsos, kir. tanfelügyelő szintén kiadta a Népművelési Közlöny egy előbbi számában a liberális »Néptanoda« megrendelési ajánlását a min. rendelet értelmében, mire a kormány félhivatalosának szerkesztői postájában a következő üzenet jelent meg:

Nagyvárad. Az bizony felháborító eseti! Teljesen osztozunk abban a nézetében, hogy a tanfelügyelőnek nincsen joga elrendelni azt, amit egyszerűen ajánlásul kapott a miniszteriumtól. Ez visszaélés az állásával. Mikor Sipos Orbán tanfelügyelő elrendelte annak a bizonyos lapnak a megrendelését, jogtalanul cselekedett s legalább is, amint az ön levele is igazolja, alkalmat adott arra, hogy meggyanusítsák. Ezt pedig tanfelügyelőnek kerülnie kell.

Es nemsokára megküldetett a kir. tanfelügyelőségnek egy másik min. rendelet, melyben az országos felzudulásra a min. rendelet kijelenti, hogy a tanfelügyelőségek *tulmentek hádkörükön*, mert ő a Néptanoda megrendelését nem *rendelte* el, hanem csak megrendelését *ajánlotta*.

Az itt megjelenő Népművelési Közlöny legutóbbi száma ezért neki ront a miniszternek »*A logika tótágasa*« cz. cikkében, elnevezve a miniszteri rendeletet logikai tótágasnak, csodabogárnak, neki a kormány félhivatalosságának piramidális együgyűségnek nevezve a fenti üzenetet és a sok dörgedelem után kifejti, hogy hiszen Sipos Orbán tanfelügyelő is csak ajánlta a Néptanodát és *nem rendelte* el annak megrendelését.

Ez a cikk szolgál kommentárul ugyanazon számban kiirt rendelet visszavonásnak.

Uj polpári iskolák a vármegyében. Biharvármegye polgári iskoláinak száma a közel jövőben valószínűleg kettővel szaporodik. *Belényesen* ugyanis az értelmiség körében, mint lapunknak írják, ilyen irányu mozgalom indult meg, s a kezdők hiszik, hogy a tanfelügyelőségnek kellő támogatásban részesülnek. Sipos Orbán tanfelügyelőt föl is kérték már, hogy a polgári iskolát kérő küldöttséget vezesse *Wlassits Gyula* közoktatásügyi miniszter elé, mit a tanfelügyelő meg is ígért. *Sarkadon* is, mint nekünk onnan jelentik, tárgyalás indult meg a végre, hogy az ottani felső iskolát polgári iskolává fejlesszék, még pedig a már létező iskolai alapok és a község hozzájárulásával.

Igazságszolgáltatás.

Az ügyészségről. A nagyváradai főügyész *Grünbaum* Izidort a nagyváradai főügyészséghez irnokká kinevezte. *Grünbaum* Izidor főügyészségi s *Fiscer* Sándor ügyészségi irnokokat kölcsönösen áthelyezte.

Felgyújtotta az anyja házáat. Az őszön történt Okányban, hogy a falu lakossága egy éjszaka arra ébredt fel, hogy a faluban tűz van, ég az őz. *Nagy Gáspárné* háza. A ház le is égett, hiába igyekeztek azt eloltani, mert mikor észtevétték a tűz már nagyon el volt harapódzva s a szalma fedelű házacskát már nem lehetett megmenteni.

A gyujtogatással az özvegy asszony leányát *Nagy Zsuzsikát* vádolták, egy fiatal, még alig tizenhét éves leányt, kit a csendőrök elfogtak s vallattak is s a leány be is ősmerte azt, hogy a gyujtogató ő volt. Ezt megerősíteni látszott az a körülmény is, hogy a ház jól be volt biztosítva.

A tárgyalást tegnap tartották meg ez ügyben. A törvényszék előtt a leány vissza vonta a vizsgálat során tett vallomását, azt

mondta, hogy őt a csendőrök bántalmazták s azért vallotta azt, hogy a gyujtogató ő volt.

Hanem a törvényszék nem fogadta el a leány vallomását, annyival is kevésbé, mert a tanuk ellene vallottak, s így bűnösnek mondta ki a gyujtogatásban s ezért *két évi fegyházra* ítélte a leányt, ki ezen ítélet ellen felebbezett.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

Február 10. A régi népkör táncestélye a Bazárban.
Febr. 11. Református bál a Sasban.
Febr. 17. A nőegylet kalikó bálja.
Febr. 18. A kath. legény-egy. et táncestélye a Zöldfában.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.

A munkás betegsegélyző-egylet mulatsága. A nagyváradai munkás betegsegélyző egylet vasárnap este a Zöldfa szállodában pompásan sikerült mulatságot rendezett. A mulatság egyik legérdekesebb része a nagyváradai »Katholikus Legényegylet« dalárdájának a működése volt, amennyiben a Katholikus Legényegylet dalárdája *Kalmár Illés* vezetése alatt több dalt énekelt el általános tetszésre.

A mulatságon jelen voltak:

Asszonyok: Keresztény Lajosné, Gyurcsánzski Andrásné, Kulcsár Józsefné, Oberreiter Jánosné, ifj. Jó Ferenczné, Klein Józsefné, Erdős Lajosné, Zakar Lajosné, id. Jó Ferenczné, Bendner Antalné, öz. Klein Farkasné, Erdélyi Józsefné, Bereczki Imréné, Dudás Kálmánné, Hajnal Ferenczné, Kosa Andrásné, Zsunk Péterné, Szücs Mihályné, Zeke Lajosné, Gyenge Imréné, öz. Nemes Lajosné, Mayer Lajosné, György Józsefné, Gondos Ferenczné, Zburay Gyuláné, Tonk Emilné, Bereczky Gézané, Gózsá Mihályné, Karkusz Sándorné, Winkler Adolfné, Valdner Ferenczné, dr. Erler Mórné, Heffer Józsefné, Kurinszki Andrásné, Hoffmann Ferenczné, Rimóczy Józsefné, Balaton Sándorné, Nagy Józsefné, Sinka Kálmánné, Rubitsek Józsefné, Spetkó Józsefné.

Leányok: Zakar Etelka és Ilona, Jó Karolin, Benvoner Etelka, Böldika Mariska, Boross Mariska, Klein Etelka, Erdélyi Róza, Bereczki Emilia, Kosa Etelka, Valtner Blanka, Zeke Jolán, Nemes Mariska és Ilonka, Gondos Boriska, Jánicsik Boriska, Grózsá Mariska, Gál Mariska, Andrási Mariska, Asztalos Zsuzsika, Klein Janka, Bauer Margit, Nagy Terus, Ugró Ágnes és Magdolna, Garai Juliánna, Rimóczy Mariska, Rubitsek Matild, Spetkó Terka, Balassa Mariska, Dankó Jolán, Nagy Ilona.

A posta altisztek bálja. A posta altisztek vasárnap este fényesen sikerült táncmulatságot rendeztek a »Fekete Sas« nagyteremben.

A mulatság, mely jótékony célra, a posta altisztek nyugdíj alapja javára lett rendezve, igen szépen sikerült, amennyiben a nagytermet egészen megtöltötte a mulatozó közönség.

A bál ugy anyagilag, mint erkölcsileg fényesen sikerült.

A mulatságon jelen voltak:

Asszonyok: Kiss Józsefné, Emődi Mihályné, Vigh Józsefné, Király Zsigmondné, Rácz Imréné, Mankó Jánosné, Hovaczák Kálmánné, Dina Mihályné, Ohmann Miklósné, Kalló Istvánné, Király Józsefné, Bartha Lászlóné, Szalai Gáborné, Kulcsár Györgyné, (Székelyhid), Fekete Lajosné, Friedmann Józsefné, Némethi Lászlóné, Szabó Józsefné, Bancsik Bálintné, Szondi Sándorné, Farkas Imréné, öz. Szabó Józsefné, öz. Gulyás Jánosné, Kovács Istvánné, Baghi Imréné, Huszthy Mihályné, Marczek Károlyné, Nagy Mihályné, Tóth Gáborné, Tóth Istvánné, Szabó Józsefné, öz. Szepesi Jánosné, Karger Jánosné, Rácz Lajosné, Boros Györgyné, Pinczés Jánosné, Debreczy Imréné, Kola Józsefné, Nagy Bálintné, öz. Sárközy Endréné, Hacker Sándorné, Molnár Imréné, Nagy József, öz. Király Mihályné, Sándor Andrásné, Deák Jánosné, Magyar Jánosné, Bende Istvánné, Szabó Jánosné, öz. Kiss Sándorné, Grüder Vinczéné, Papp Sándorné, Bognár Józsefné, Dobay Albertné, Sáfán Józsefné, Verés Sándorné, Karsay Lászlóné, Karsay Józsefné, Balázsovits Rudolfné, Nagy Sándorné, Udvarhelyi Gyuláné, Bodó Józsefné, Tóth Lajosné, Szikó Ferenczné, Katona Péterné, Oláh Lászlóné, Szilágyi Ferenczné, Szűcs Mátýásné, Nagy E-né, öz. Kormos Zsigmondné, Hoffer

Lászlóné, Gáborné, Poratonek Mihályné, Szodray Gáspárné, öz. Könyves Albertné.

Leányok: Márkus Mariska, (Gyiros), Nagy Mariska, Lujos Mariska, Erdei Eszti, Magyar Juliska, Karsai Margit, Kocsis Mariska, Szodorai Róza, Szalai Mariska, Szécser Ilonka, Gübler Eszter, Lecz Erzsébet, Envell Ágnes, Morgó nővérek, Veszt Hedvig, Király Mariska, Szeles Mariska, Papp Róza, Szüts Karolin, Kovács, nővérek, Farkas Juliska, Orbán Juliska, Deák Eszti, Csohán Gizella, Halász Erzsike, Szabó Mariska, Balogh Gizella, Kiss Zsuzsika, Imrich Róza, Horváth Juliska, Kovács Lina, Kopsa Mariska, Tóth Veronka, Czukur Dorottyá, Csipák Mariska, Nagy Ilonka, Illyés Katalin, Szabó Teréz, Gyores Erzsike, Molnár Juliska, Nagy Juliska, Kovács Mariska, Póra Zsuzsanna, Sándor Juliska, Deák Rózsika, Szabó Etelka, Vámosy Juliska, Huszti Piroksa, Sinka nővérek, Kiss Mariska, Poretunok Juliska.

Táncestély Szőlősn. A pecze-szőlősi kath. olvasókör február 3-án rendezte táncestélyét a Jéppince helyiségében. A jóhírű mulatság ez alkalommal is kitünően sikerült; derült kedély, pompás jókedv uralkodott a szép társaságban. A négyeseket 40 pár táncolta, dr. *Kassay* járásorvos ügyes rendezése mellett. A szép estélyen Nagyváradról is sokan vettek részt. A mulatság tekintélyes összeget jövedelmezett az olvasókörnek.

Jelen voltak:

Asszonyok: Béres Istvánné, Roskovits Béláné, gróf Neuhaus Emilné, Pataky Károlyné, Réz Bertalanné, Szidor Mihályné, Pécsy Alajosné, ifj. Ridi Józsefné, Ridi Györgyné, Nagy Jánosné, Leokucza Józsefné, Kopasz Istvánné, Öz. Bartháné, Boldizsárné.

Leányok: Szidor Terézke, Kasza Piroksa, Hodner Katalin, Béres Irma, Béres Piroksa, Tóth Mariska, Czimmermann Mariska, Bagdi Erzsike, Juricskay Laura, Petrás nővérek, Szücs Mariska, Kosztelni nővérek, Bartha Juliska, Boldizsár Zsuzsika, Leokucza Rózsika.

TAVIRATOK.

Miniszterválság.

Budapest, febr. 5. (Sat. tud. táv.) A *Magyar Szó* szerint *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter július hóban megválk tárcajától és utódja gróf *Széchenyi* Imre lesz.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági előadások. A biharvármegyei gazdasági egylet előadásai közül Okányban 1. évi febr. hó 4-én tartatott meg az egyik.

Délelőtt 10 óra után a községi iskola nagyterme zsúfolásig megtelt érdeklődőkkel. De még e nagy-terem is kicsinyek bizonyult, mert a nyitott ajtó mögött igen sokan az udvarról iparkodtak valamit meghallani az előadásokból.

Ertsei főszolgabíró lendületes szavakkal üdvözölte a megjelenteket, örömeinek adván kifejezést, hogy Okány község lakossága, de a szomszédos Sarkad-Keresztur gazdái is olyan nagy számmal jelentek meg. Azután *Simai* János gazdasági cselédnek, a ki immár 40 év óta egyhuzamban szolgálja uraságát hűséggel és becsületesen, a földművelésügyi miniszter által küldött 100 korona jutalmat és diszes elismerő oklevelet, szép beszéd kíséretében átadta, miközben a láthatólag meghatott öreg kondásnak jó egészséget és további kitartást kívánt. Az egybegyűlteket egy a népszerű főszolgabírót, valamint a kitüntetett cselédet élénk óvácziókban részesítették, melynek lezajlása után *Molnár* Lajos az agrár bank megbízotta a talajművelésről és a vetésforgóról, magas színvonalon álló és nagy figyelemmel hallgatott előadását megtartotta. Aztán *Alexander* Lajos az állategészségügy köréből, a fertőző bajokról és a sertésvészről tartott szabad előadást, mely láthatólag jó benyomást tett a hallgatóságra.

Végül *Weingartner* Andor az egylet tevékeny titkára, kinek ez előadások rendezése körül igazán nagy érdemei vannak, megköszönte a hallgatóság figyelmét, valamint azt, hogy olyan szép számmal vettek részt az előadásokon és miután még Bölönyi főjegyző a község nevében mondott köszönetet az előadóknak, a szép

ünnepély a jelen voltak hatalmas éljenzése mellett véget ért.

Bölgnyői főjegyző és családja azután az egy-let kiküldöttéit igazi magyaros, szívélyes vendég-szeretettel látták el.

A leszámítoló és jelzálog bank rész- vénytársaság közgyűlése.

Nagyvárad legfiatalabb pénzintézete tar-totta vasárnap délelőtt az első (csonka) évről közgyűlést.

Az intézet közgyűlésén jelen volt részvé-nyesek örömmel tekinthetnek a lefolyt csonka év üzleteredményére és teljes bizalommal néz-hetnek a jövőbe, mert a bank ily szakavatott és kitűnő vezetés mellett továbbra is fokozódó virágzásnak néz elébe.

Erdeme ez a takarékpénztár vezető em-berének.

Az ülésen jelen voltak:

Guttman József elnök, Moskovits Miksa ve-zérigazgató, Kaufmann Márton, Feldmann Izidor, Mezey Lajos, dr. Dési Géza jogtanácsos, Blau Sá-muel, Weisz József, Bernfeld Jakab, Schwarz Márkus, Szeles Lajos, dr. Friedländer Sámuel ügyész, Fischer Sámuel, Reich Sándor, Benes Sá-muel, Frankl László, Rothbart Adolf Ede, Fried-mann Fülöp, dr. Mayer László, Sternberg László, Neumann Gábor, Lux Miklós, Rosenzweig Lipót, Keszthelyi Zoltán, Sonnenwirth Simon, Milibák Jó-zsef, Breider Ármán, Beczkay Lajos, dr. Ullmann Béla, Grósz Albert, itj. Ullmann Izidor, J. Weisz Mór, Frisch Manó, Karger Sándor, Aufrich Vilmos, Ováry Sándor, Weinstein Márk (Belényes), Aufrecht Alajos, Szirmai István, Nagy György, Weimann Béla, Klein Ignác (Korbest), Komlóssy József, Kádár János, Popper Akos, Zedleck Róbert, Mos-kovics Adolf, Deutsch Hermann, dr. Stocker József, Dióssy Lajos, Kain Jakab.

Guttman József elnök pár üdvözlő szó-val megnyitotta a közgyűlést. Erre **Moskovits Miksa** vezérigazgató leolvasta az igazgatóság jelentését, mely szerint a bank az elmúlt csonka évben leszámított 3671 drb. váltót 2.412,718 korona értékben, melyből visszafizet-tett 1.531,881 kor. s a maradvány tulnyomó része jelzálogilag biztosítva van. Az év tiszta nyeresége 11,882 kor. 99 fill., melyből javasolja a vezérigazgató, hogy a tartalék alapot 20 %-al gyarapítsák.

Ez után a felügyelő bizottság terjesztette be jelentését, melyben a bizottság tagjai, dr. Miskolczy Ferencz elnök, Komlóssy József, Keszthelyi Zoltán, dr. Mayer László és Sonnenfeld Adolf igazolják, hogy az igazgatóság által össze-állított mérleg a nyereség és veszteségszámla a tényleges eredménynek megfelel s az 1899-iki üzletvetet illetőleg kéri ugy az igazgatóság, mint a maguk részére a felmentvényt, mit a köz-gyűlés megadott.

A jelentés előterjesztése után megválaszt-tak:

Felügyelő-bizottság: dr. Miskolczy Ferencz elnök, Komlóssy József, Sonnenfeld Adolf, Keszthelyi Zoltán, dr. Mayer László.

Igazgató-tanácsosok: Friss Manó, Dióssy La-jos, Kádár János, Leipnik Mihály, Wallerstein Dániel, Nagy György, Munk Gábor, Sztarill Ferencz, Kain Jakab, Weimann Béla, dr. Várnai Ferencz, Ullmann Salamon, Milibák József.

Milibák József nagyrésztvényes indítványára a közgyűlés az igazgatóságnak és felügyelő-bi-zottságnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

A napirend letárgyaltván, a közgyűlés az elnök lelkes éltetése közben feloszlott.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, február 5.

Buza októberre	7.90
Buza áprilisra	7.76
Uj tengeri	4.95
Rozs okt.	6.43
Zab okt.	5.04
Káposzta, repce, aug.	

Értéktőzsde.

Budapest, február 5.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	377.10
Magyar hitel	377.75
Allamvasut	821.—
Rimamurányi	327.50
Magyar jelzálog	230.—
Salgótarjáni	—
Wagón-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. február 5-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	98.50
Magyar koronajárdék	94.75
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,10%	100.50
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2,10%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.50
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	95.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcson	162.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	141.50
Osztrák járdék papírban	99.50
Osztrák járdék ezüstben	99.30
Osztrák járdék aranyban	98.75
Osztrák korona járdék	98.50
Osztrák államsorsjegyek	—
Osztrák magyar bankrésztvény	18.40
Magyar hitelbankrésztvény	757.—
Osztrák hitelintézet részvény	756.40
Párisi vista	96.30
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.19
Németbirodalmi márka	118.—
London vista	242.35
20 márkás arany	23.60

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város jog- és gazdaságügyi osztályától.

1434
1900 szám.

Ajánlati felhívás.

Nagyvárad város törvényhatósági bi-zottságának f. évi január hó 11-ik napján 7/443—1900 szám alatt kelt határozata folytán a kir. ítélő tábla kibővítésének építkezéseim előforduló összes építési mun-kálataira nyilvános ajánlat utján ezennel pályázat nyitattik.

Építési hely Olaszi városrész 243/a sz. háztelek, a költségelírányzati összeg pedig 162.978 korona és 77 fillér.

Jelen építkezésre nézve a vállalko-zóval megkötendő szerződésen kívül még irányadók:

1. Az építési tervek 6 drb rajzlapon;
2. a költségelírányzat;
3. az általános feltételek;
4. a városi egységáraknál kikötött részletes feltételek;
5. A városi egységárak.

Az itt felsorolt okmányok és tervek a mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők és tanul-mányozhatók.

A vállalati munkálatok csakis egy fővállalatnak adatnak ki egyes munka-nemekre vagy részletekre külön-külön ajánlatot tenni egyáltalában nem lehet.

Ajánlatot csakis az egységi árak alap-ján % (százalék) engedménnyel lehet tenni. — Átalány összegben tett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Minden egyes ajánlattevő köteles bánat-pérez fejében az ajánlatok benyújtására kitűzött határnapon délelőtti 9 óráig 8200 koronát azaz (nyolczezerkétszáz ko-ronát) készpénzben vagy törvényesen meg-állapított óvadékképes értékpapirokban a városi letétpénztárba letenni s az erről nyert nyugtát ajánlatához csatolni.

Ajánlatok csakis a hivatalosan meg-állapított s a városi mérnöki hivatal által díjtalanul kiadandó ajánlati úrlapon nyujt-hatók be.

Minden egyéb feltételek a már említett feltétel füzetben foglaltatnak.

Felhivatnak tehát a vállalkozni szán-dékozók, hogy a bánatpérez letételét igazoló nyugtával és 1 (egy) koronás bé-lyeggel ellátott zárt ajánlataikat legkésőbb f. évi márczius 3-ik napjának dél-előtti 10 órájáig a városi árlejtési bizottság alulirott elnökének kezéhez any-nyival is inkább adják be, mivel az ezen határidőn túl beérkező ajánlatok figye-lembe vétetni nem fognak.

A beérkezett ajánlatok ugyancsak f. évi márczius hó 3-ik napján délelőtti 10 órakor fognak az árverési bizottság által felbontatni és nyilvánosan felolvasatni, mely eljárásnál az ajánlattevők jelen lehetnek.

A beadott ajánlat az ajánlattevőt azonnal kötelezi, Nagyvárad városát azon-ban csakis a törvényhatósági bizottság jogerős jóváhagyása után és fenntartja magának Nagyvárad város közönsége azon jogot, hogy a beadott ajánlatok közül tetszés szerint szabadon választhasson, esetleg a körülményekhez képest új pályázatot hirdethessen.

Kelt Nagyváradon, 1900 február hó 5-én.

Komlóssy József

tanácsnok,
mint az árverelő küldöttség
elnöke.

Sziládky és Társa

férfi-szabó czég

üzlethelyiségét

folyó év február 1-étől

 a Bazar-épületbe,

a volt Fehér Izrael-féle helyiségbe helyezte át.